50e jaar. — Nr 85. Zaterdag, 18 JULI 1903.

Men schrijft in te Tongeren bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags 's donderdags en 's zaterdags

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »

Een blad afzonderlijk **10** centiemen.

De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.

Aankondigingen **15** centimes per drukregel.

Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 18 JULI 1903.

VAN ALLES WAT.

Terwijl de Belgische liberalen en socialisten, met eene treffende eenparigheid, de regeering beschuldigen het vleesch te doen opslaan en daar het scheldwoord « uithongeraars » naar het hoofd werpen, omdat zij de gezondheidsmaatregels bij den invoer van het vee, aan de grenzen, niet willen afschaffen, gebeurt er in Frankrijk geheel iets anders.

Daar zijn liberalen en socialisten tot akkoord om te eischen dat de *aldaar reeds bestaande* rechten op het slachtvleesch verhoogd worden. Zij zoeken daarin een middel om het overgroot deficiet van de Staatskas te dekken.

Dus : onze liberalen en socialisten juichen de Combescliek toe, die aan het rijke Frankeen te kort van 58 millioen bezorgt en de Staatsraate met 5 0/0 doet dalen en zij roepen tot de katholieke regeering : bankroetiers !

Diezelfde liberalen en socialisten juichen dezelfde Combeskliek toe, die beraamt de rechten op het geslacht vleesch, welke daar geheven worden, te verhoogen en alzoo het vleesch onbereikbaar te maken voor den werkman, en zij roepen tot onze ministers : uithongeraars !

Het moet hen dan ook niet verwonderen, als wij hun, op onze beurt, toeroepen : huichelaars !

* * *

Tusschen Madagascar en Indialiggen omtrent 16,000 eilanden in de zee verspreid, waarvan enkel 600 bewoond zijn. Er is daar dus nog veel plaats. Voor socialisten bijvoorbeeld, zou het daar uitmuntend zijn om er eenen staat te stichten, in welken de volkomene gelijkheid heerscht.

Onder die eilanden zijn er die in de beste voorwaarden verkeeren, en zij liggen onder het beste klimaat en zijn ook zeer vruchtbaar, zoodat het daar voor elkeen zeer gemakkelijk is in zijne behoeften te voorzien.

* * *

Vooruit ! is de boodschap, en
Hij die 't snelste rijden kan
Die is vandaag de grootste Jan.

Ziehier de balans der hedendaagsche snelheid meetkundig berekend.

Een voetganger legt gemiddeld 1 m. 3 tot 1 m. 7 per sekond af (en, tusschen haakjes gezegd, dan mag hij geen plat- of zweetvoeten hebben.) Een galoppeerend paard maakt 4 a 5 meters per sekond ; een stoomboot 10 meters ; een koetspaard kan 18 meters afleggen ; een exprestrein 25 tot 30 meters ; een reisduif 20 a 22 meters ; de hevigste stormwind doorloopt 39 meters per sekond, en nu : — hoed af ! zegt Pierjan. In den beruchten wedstrijd Parijs-Madrid waren er automobielrijders die 40 m. per sekond bereikten.

Zeg, lezer, zeg, is dat niet sterk ?
Vindt gij het geen balsbrekend werk ?
Men rijdt zoo maar in een twee drij,
De treinen en den wind voorbij.

* * *

Na den Hollander staat de Belg aangeboekt als de sterkste rooker der wereld.

Jaarlijks worden hier 2000 hectaren aan de tabakteelt voorbehouden en de oogst bedraagt 8,500,000 kilos.

Doch daarmede hebben wij nog niet genoeg, mits de invoer der tabaksplant 9 1/2 millioen kilos bedraagt.

In 1901 werden hier gekweekt en ingevoerd 17,711,000 kilos tabak, dit maakte 3 kilos per hoofd, vrouwen en zuigelingen meegerekend.

Zoo wij den tabak gemiddeld aan 3 fr. den kilo rekenen, zien wij dat in rook zoowat 54 millioen fr. 's jaars wordt overjaagd.

* * *

Uit de statistieken onlangs opgemaakt door het ministerie van openbaar onderwijs, blijkt dat het getal der ongeletterden, van 1896 tot 1900, in 't geheel 't land met 21 te honderd verminderd is.

Het getal der inwoners die in 1900 konden lezen en schrijven bedraagt 75 t. h. onder de personen van 44 tot 55 jaren ; 82 t. h. onder die van 36 tot 45 jaren ; 87 t. h. onder die van 25 tot 35 jaren en 90 t. h. onder die van 15 tot 25 jaren.

Dit laatste cijfer is zooveel te belangrijker, daar men van de 10 ten honderd overblijvende ongeletterden natuurlijk moet aftrekken de verachterden van allen aard, — zooals zieken, onnoozelen, enz. — zoodat er weldra in België geene kinderen meer zullen zijn die niet naar school gaan.

Dezelfde statistieken stellen vast dat het getal der leerlingen van de lagere scholen aan Staatstoezicht onderworpen 399,628 bedroeg in 1837 ; het bedroeg 583,814 in 1881 en het bedraagt thans 793,916. — Er waren in de lagere scholen 5,931 onderwijzers in 1837 ; er waren er 8,528 in 1881 ; er zijn er 16,532 in 1900.

In 1901 was het sparen ingericht in 6,984 scholen ; 159,374 leerlingen van lagere scholen waren aangesloten bij de schoolmutualiteiten ; 302,444 leerlingen bezaten een boekje op de Spaarkas. Het bedrag der sommen op de boekjes ingeschreven overtreft 8 millioen frank.

Dezelfde vooruitgang doet zich voor in het middelbaar en hooger onderwijs. Verscheidene inrichtingen, beantwoordende aan nieuwe behoeften, hebben er een vak- en beroepsonderwijs doen ontstaan, dat met de meeste zorg is ingericht.

Het getal studenten der Belgische hoogescholen bedroeg 1,071 in 1830 ; in 1900 is het geklommen tot 5,265.

DE BLOEMEN.

Wie het heerlijke weder der laatste dagen waar genomen heeft om naar buiten te gaan, zal zich zeker verbaasd en verheugd hebben over de zoogenaamde « wilde » bloemen, die om dezen tijd zoo welig veld en bosch versieren, en misschien heeft hij ook wel eens gedacht dat eene vergelijking tusschen onze gekweekte en die in het wild groeiende planten niet altijd in het nadeel van de laatste uitvalt. Toch denken de meeste menschen er niet aan, eenen veldbloementuil mede naar huis te nemen, en zij bestellen liever voor veel geld een kunstig opgemaakt bloemstuk bij den bloemist.

De weelde op het gebied van bloemen en bloemenversiering neemt nog altijd toe. Heeren dragen ze in het knoopsgat, de dames waar de snede van het kleed het toelaat. In lang afhangende trossen schikt men ze in gezellige hoekjes van boudoir of salon. Groote bloementuilen en bloemenmanden maken onze vertrekken tot serres in het klein. Bloemen verkwikken den zieke en zijn de laatste hulde aan den doode. Bij huwelijken, verjaardagen, kortom bij alle feesten zijn zij onontbeerlijk ; zij geven kleur en geur aan de eetzaal. Kind en grijsaard, jonge meisjes en mannen van zaken, allen hebben ze lief.

Wij zijn zoo gewend aan dit gebruik, dat wij den betrekkelijk nieuwen oorsprong daarvan vergeten. De smaak voor bloemenversiering is tot ons gekomen uit het Noorden, voornamelijk uit Rusland, waar sinds langen tijd de strenge, lange winters de behoefte hadden doen ontstaan aan tuinen binnenshuis.

Ten alle tijden hebben de bloemen eene rol gespeeld bij feesten en waar het gevoel uitingen betrof. Reeds de Romeinen droegen aan gaslmalen kransen van rozen en versierden de tafels ermede. Zij behooren tot het voorgeschreven ceremonieel bij godsdienstige plechtigheden, en door alle eeuwen heen heeft de liefde ze tot haar tolk gemaakt.

Doch de levende plant zelf is slechts langzamerhand een sieraad onzer woningen geworden. Eerst in de zestiende eeuw werden bladeren en takken beschouwd als een voorzelijke tooi. Men bestrooide er den vloer mede en hing ze tegen den wand bij groote feesten. Hierbij komt mij het feest in de gedachte, dat Franz van Borsselen gaf aan zijne aangebedene Jakoba van Beieren. De muren der feestzaal waren versierd met frissche wilgentakken, gebogen in den vorm van een D. Op hare vraag, wat dit beteekende, boog hij de knie voor haar en zeide zacht : « Dyn willighen Dienaer. »

Onder Frans I vulde men des zomers de wijde schoorsteenen met groene takken op, om zich te beschutten tegen den wind die erdoor joeg ; maar eerst toen de beroemde Robert, de tuinkundige, onder Hendrik IV en Lodewijk XIII zuidelijke planten invoerde, begon men die in huis te plaatsen.

Onder Lodewijk XIV vormden oranjeboomen de groote weelde op dit gebied. Des winters werden zij in de zalen van Versailles geplaats in zilveren kuipen. De cultuur van dezen heester maakte broeikasen noodig. In 1650 liet de bisschop van Gent, een hartstochtelijk plantenliefhebber, de eerste broeikas maken. Dit was echter eene koude kas. Eerst na 1795 werden de kassen verwarmd.

Reeds vroeger was het gebruik ontstaan van bouquetten ten geschenke te geven. De jardinières werden nog langen tijd alleen gevuld met bloemen. Eerst op het einde der achttiende eeuw begon men daarvoor planten te gebruiken.

Nog onder Louis Philippe vergenoegde men zich voor kamerversiering met eene estrade, waarop trapsgewijze planten en bloemenvazen zonder veel smaak of élégance werden neergezet. In 1851 begon men eigenlijk werk te maken van eenen sierlijken tooi voor huis en feestzaal en toen begon de triomf voor planten en bloemen. Alfons Karr richtte in zijne werken de aandacht erop, en bewerkte hierdoor een geheelen omkeer in de aankweeking van planten. Hiervan getuigen nog verscheidene soorten dahlia's en rozen die zijn naam dragen.

Kleine oorzaken groote gevolgen.

Men kan het niet ontkennen.

De kleinste oorzaken hebben veelal allergrootste gevolgen ; dit bestatigen wij dagelijks in het werkelijk leven.

Wanneer men nu verwonderd staat over de gewichtige veranderingen, die zich in het bestaan der volkeren voordoen en men naar de redenen zoekt, waardoor zoo menigvuldige lieden de rangen der ontevredenen gaan versterken en de partijen voor hervorming aankleven, ziet men altijd waar de groote oorzaken en veelal worden de kleine minachtend vergeten.

Het is zeer waar dat het gemis aan goede gevoelens en hooger betrachten vele ontevredenen maakt met hun lot, welk zij met zwakke schouders maar slecht kunnen torschen.

Als eerste voorwaarde moet de mensch godsdienst hebben en eene verhevene zedeleer beminnen, om geen oproer maker of geen verstokte tegenstrever te worden van betzegen goed is ofwel toch veel beter dan betgeen de bekribbelaar in de plaats wil zetten.

Edoch, er dient ook veel gelet te worden op de kleine oorzaken, welke zoo menigvuldig als noodlottig zijn, en vergeten wij niet dat het geenszins de loonkwestie alleen is, die zooveel partijgangers maakt van die werking, welke regelrecht gericht wordt tegen alles wat gebiedt en meester is.

Talrijk zijn zij, die, met het werk hunner handen hun brood moetende winnen, gedreven worden in de rangen der ontevredenen, alhoewel hun loon niet karig is of hun bestaan niet gering.

Want, pelijkker geschreven staat : *De mensch leeft niet alleen van brood*, hij heeft ook behoefte naar voldoening zijner ziel.

Alzoo is hij verheugd, wanneer hij door hoogeren en meerderen met minzaamheid wordt aangesproken, met verdraagheid en toegevendheid behandeld.

Wanneer hij zich voorbeeldig en eerlijk gedraagt, is een mensch den anderen mensch waard, wie hij ook wezen moge.

En daarom zullen allen, die over iemand te gebieden hebben, wel handelen, willen zij indachtig zijn dat zij het goed voorbeeld verschuldigd zijn en verplicht hunne onderdanen met liefde te bejegenen en te stichten door hun verhevenen gedrag, hunne edelhartige doenwijze.

Hoe veel ontevredenen, die wellieke geesten werden en tot laakbare daden oversloegen, vond men niet reeds, die onverre verdoolden, — niet omdat zij zich te beklagen hadden van personen, die boven hen stonden en welke zij eerbiedigden, maar die, ofwel barsch en ruw, onbeleefd, ofwel onverstandig krenkend en minachtend met hunne minderen handelden ?

Is het een strenge plicht voor den geringe en mindere den noodigen eerbied te hebben voor zijnen meerdere en te gehoorzamen aan hem, die recht heeft te gebieden en gezag uit te oefenen, zoo ook zijn dezen verplicht, die boven de anderen zijn geplaatst, hunne onderdanen naar behooren menschelijk en dienstvolgens minzaam te behandelen, indien zij wel doen en het verdienen.

Hoe hooger men verheven staat in de maatschappij, die door God zelf is geregeld, hoe grootschere taak men heeft te volvoeren ; hoe gewichtiger het werk is waarmede de Opperheer zijn schepsel heeft gelast, des te meer behoort het dat de plichten van dezen uitgelezen staat streng worden vervuld.

Het volk eischt het recht dat zijne vorsten en alle anderen bestuurders, willen zij eerbiedig gehoorzaamd worden en met achting gediend, eerst het voorbeeld moeten geven van wijsheid en schranderheid in het omgaan met hunne minderen, evenals van minzaamheid en stipt volbreegen der plichten van hunnen staat.

Het voorbeeld moet van hoogerhand komen. Alwie gezag uit te oefenen heeft, moet dit doen met minzaamheid en genegene toewiding. Niemand mag het minst een dwingeland wezen, want het opperwezen zelf is geen dwingeland, maar ons aller goede Vader.

Elke mensch, die op de wereld komt, is daar enkel voor een tijdje, gindsch hoog boven de sterren bepaald, en eenmaal hoort hij vandaar de stem klinken die eischt : « Geef rekening ! ».

Wie zal zich niet te beklagen hebben — alhoewel deugzaam levende — uit hoogmoed en onverstand door kleine oorzaken groote gevolgen te hebben verwekt ?

PAX.

NIEUWS uit de stad en de oprvincie.

Paardenmarkt te Tongeren *DONDERDAG 23 JULI.*

Op de markt van TONGEREN van donderdag waren te koop gesteld : 208 koeien en kalveren, 127 vette varkens en 1540 magere varkens,

APOTHEEK. — ZONDAGRUST.
Zondag zal de apotheek van

M. HUYDTS

alleen openblijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

Bij den *POSTRIJDER* van heden behoort een **BIJVOEGSEL.**

VOLKSBOND ST.-MATERNUS.— Onze dappere *Eburonenmacht* zal een Concert in den tuin van den Volksbond St-Maternus op zondag 19 Juli om 5 uren geven.

Al de leden der verscheidene afdeelingen van den Volksbond St-Maternus zijn op dit Concert met hunne familie uitgenoodigd.

Werk der Retraiten. — Verleden zondag, vierde het Werk der Retraiten zijn jaarlijksch feest ter eere het Allerheiligste Hart. Reeds vroeg in den morgend waren al de leden verzaderd in O. L. V. kerk voor de generale communie. Na het Evangelie, beklom de Z Eerw. Pater de Ceuster, S. J., den preekstoel en wakkerde in verhevene en diepgevoelde woorden allen aan, met een levendig geloof, een vast betrouwen en vooral eene vurige liefde tot den God onzer Altaren te naderen. Ook aandoenlijk en indrukwekkend was de generale Communie van die 175 dapperen, die zonder vrees of schaamte in de diepste ingetogenheid hunne harten tot de Heilige Tafel naderden.

Zulk schouwspel dwingt de bewondering af, zelfs diergenen die zich maar al te dikwijls uit me schelijk opzicht of koude onverschilligheid van de H. Sacramenten verwijderd houden. Moge hun voorbeeld eenigen dier verdwaalden terugbrengen tot den God hunner eerste Communie.

s' Namiddags ten 3 ure bevonden zij zich wederom vergaderd in O. L. V. kerk, aan den voet van het beeld van 't H. Hart, sierlijk opgesmukt voor de plechtigheid der toewijding, welke ging plaats hebben.

Na de Vespers, beklom de Eerw. Pater De Ceuster wederom den kansel, ontwikkelde in eene heerlijke, wel doordachte en welsprekende rede, den oorsprong, het voorwerp en het doel van de godsvrucht tot het H. Hart, en eindigde met de plechtige toewijding van allen aan dit aanbiddelijk Hart.

Het lof, in muziek uitgevoerd, werd gesloten met het loflied, *Wij willen God*, dat door honderde mannenstemmen uitgezaald, in een machtigen jubeltoon de gevoelens van liefde en dankbaarheid, van geheltheid en getrouwheid samenvatte, die alle harten bezielden.

Van uit de kerk begaven de feestgenooten zich recht naar de prachtig versierde zaal van het St-Jozefs-Patronaat, waar zij op een aangenaam en nuttig feest zouden onthaald worden, een echt familiefeest.

Ten 5 ure was de feestzaal proppensvol.

Het feest werd geopend door een openingstuk voor symphonie, onder de leiding van den talentvollen en onvermoeibaren Directeur, M. F. Vranken. Schoone muziek, wonderwel uitgevoerd.

Alsdan nam de Bestuurder van het werk, de Eerw. Heer Vandendael, het woord en bedankte in hartelijke woorden, de Goddelijke voorzienigheid onder wier genaderijken zegen het werk der Retraiten in korten tijd zoo schitterende en heilzame vruchten heeft voortgebracht. Hij stuurde insgelijks een hartelijk dankwoord toe aan den Eerw. Pater De Ceuster, de heeren van het Bestuur, en aan allen die dit feest, door hunne tegenwoordigheid en hunne medewerking, hebben opgeluisterd ; hij eindigde met allen aan te wakkeren tot getrouwheid en volhardiug.

Daarna, de opvoering, door de tooneelafdeeling « STER DER TOEKOMST » de Jonge Werkmanskring, van « De Wees uit het Gebergte » drama in 4 bedrijven.

Alhoewel dat menigen onzer jonge spelers voor de eerste maal in een drama optraden, moeten wij bekennen dat zij het gevoel van het drama goed begrepen en weergegeven hebben.

De bijhoorige zoowel als de hoofdrollen zijn flink gespeeld geweest. Ook aan al die tooneelliefhebbers, zonder onderscheid, zijn wij onze welgemeende gelukwenschen schuldig, en aan allen te zamen roepen wij een luidruchtig « Proficiat » toe. Wij willen slechts melding maken van één hunner, André Verjaus, wien iedereen, in zijne moeilijke rol van Vader Thomas, den palm van den avond toezegde.

Wat de alleenspraak « Tusschen Haakjes en Oogjes » betreft, die is ook goed en met veel vuur door Arn. Arens weergegeven geweest.

De Heer Adr. Houbaer, met zijne rappe en vaardige schilderborstel, heeft het zijne bijgedragen tot het welslagen der nieuwe tooneelschikking.

De tusschenpozen werden aangenaam gevuld door de prachtige muziek der symphonie, alsook door het uitdeelen der prijzen aan de leden van den Werkmanskring en het uitloten van een prachtig beeld van 't Heilig hart. Het lot is op onzen ouden « Bourgemeister » Stoffels van Brouck gevallen.

Proficiat !

Deze aangename zitting werd besloten door een oprecht vriendenfeest waarin heerschten ongedwongen gulheid, gezellige kout, en waar menig lekker klassje geledigd werd op den blo i en den vooruitgang van dit schoon en verheven werk.

Kortom, schoon, prachtig feest dat bij allen de zoetste herinnering achterlaat.

Alvorens te eindigen, willen wij nog een woordje van dank toesturen aan die heeren, jeugdige kunstenaars en liefhebbers, die ons gedurende de tusschenpoozen op een tal van schoone stukken voor symphonie vergast hebben.

Dank nog aan al diegenen die het hunne bijdroegen tot het welgelukken van het feest !

F. A. K.

Men meldt ons dat Z D. H. Monseigneur de Bisschop van Luik zich den donderdag 30 Juli naar onze stad zal begeven, ten einde de jaarlijksche provinciale vergadering van het Werk der Retraiten voor te zitten.

Deze belangrijke vergadering waaraan alle katholieken uitgenoodigd worden zal plaats hebben ten 4 ure in de groote zaal van het O. L. V. Collegie.

Ziehier de verschillige punten aan het dagorde :

1e Lezieg van het verslag door den Secretaris.
2e Redevoering door den E. H. Broux, Professor bij het groot Seminarie van Luik.
3e Aansprrak door Mgr den Bisschop.

Volgorde der Processie van het Begijnhof.

1. Kruis en Acolieten — Engelbewaarder — Kleine bruijtjes met bouquets — Eene groep schoolkinderen — Kind Jezus en S. Jan — Herderkens — Schoolkinderen.
2. Vaan van O. L. Vrouw Carmelus — Kinderen met scapulieren — Drie kinderen met kussens — O. L. Vrouw Scapulier, Simon Stock — Patronagie.
3. 15 Mysterien van den H. Rozenkrans:
4. Vaan van Sinte Catharina — Geloof, Hoop en Liefde — Vrouwspersonen.
5. Vaan van Ste Elizabeth — Groep van Ste Elizabeth — Zusters der Derde Orde.
6. O. L. Vrouw van Lourdes — Bernadette — 12 Kinderen met leliën.
7. Beeld van O. L. Vrouw Scapulier — 6 Bloemkorven gedragen door bruidjes — 4 Wierookskorven — Vaantje van het H. Sacrament.
8. Vaan van S. Franciscus — Groep van S. Antonius — Groep van S. Franciscus — Broeders der Derde Orde.
9. Harmonie.
10. Kloosterlingen en Geestelijkheid — H. Sacrament — Volk.

Morgen zondag zal zich eene belangrijke **bedevaart**, samengesteld uit mannen, van Verviers, naar onze stad begeven, ten einde O. L. Vrouw van Tongeren te komen vereeren.

De bedevaarders zullen de Hoogmis van 10 ure bijwonen, alsook het plechtig lof dat om 1 1/4 uur zal gezongen worden door den E. P. Rector van het College der Jesuiten te Verviers.

De bedevaarders zullen zich om half vier in de Concordia vergaderen, waar M. Lemaire, van Spa, eene voordracht zal geven.

M. Desmaisières,

onze achtbare volksvertegenwoordiger, zal op

Donderdag 23 Juli,

dag der foor, in het lokaal van de Land- en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kielenstraat te Tongeren, van tien ure tot een, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

DE MOORD in den Tunnel.

20ste VERVOLG.

Hij lachte schamper.

— Ja, dat moet ge maar beproeven, dan kunt ge eens hooren, wat zij er van zegt, Vera ! Ge zult moeten besluiten u in het onvermijdelijke te schikken, en er blijft u geen andere keus over !

— Maar denkt gij dan mij tegen mijn wil te kunnen dwingen ?

— Neen, ik weet wel dat ik dit niet kan, maar ik zal zelf uwen wil dwingen. Ik heb u immers al meer dan eens bewezen, hoe gemakkelijk ik dit doen kan ?

Met een half onderdrukten kreet van schrik zank Vera in de kussens terug — zijne groote openhartigheid bewees meer dan iets anders zijne brutaliteit en de hulpeloosheid, waarmee zij zijn slachtoffer dreigde te worden, want, zij gevoelde het maar al te goed, tranen, noch gebeden zouden hier baten. Met het grootste overleg en de slimste berekeningen had hij zijne plannen gesmeed en ten uitvoer gebracht, en haar naar dit afgelegen landhuis gevoerd, waar niemand haar spoor zou kunnen volgen ; hij had er op gerekend, dat hare volslagen verlaten en hulpelooze toestand haar in zijne armen zou voeren, en was geweetenloos genoeg om zonder eenige wroeging zijne lage plannen door te zetten. Zij was geheel in zijne macht ! Nergens was uitkomst te vinden.

Plotseling werd de stilte door een zonderling, eigenaardig geluid afgebroken ; het was of er vlak in de nabijheid een half hoonend, half hoosaardig lachen weerklonk — dat noch van David, noch van Vera kwam. Beiden zagen verrast op en, nadat de eerste een snellen, onderzoekenden blik door het vertrek geworpen had, gieg hij naar het venster en zag naar buiten.

Maar daar was niemand meer te zien, dan mevrouw Lewis, die voor een park met bloemen gebukt bezig was, voor zoover hare blinde oogen het toelieten, een paar bloemen, die door de bijna ondraaglijke hitte de kleurige kopkens lieten hangen, overeind te helpen.

— Zonderling ! mompelde hij binnensmonds. Wat zou dat geweest zijn ?

Doch plotseling klaarde zijn gelaat op, toen uit het belendende vertrek de schrille schreeuw van een vogel klonk.

— O, dat moet de papegaai van tante Lina gedaan hebben. Het kan onmogelijk iets anders geweest zijn !

Maar toch stelde die verklaring hem maar half gerust, want het lachen, dat beiden zoo had doen ontstellen, had meer op eene menschelijke stem dan op den kreet van een papegaai geleken.

XXIII.

Nadat Maurits St. John in dien aan gebeurtenissen zoo gewichtigen nacht, Vera na de vlucht van haren vader vaarwel had gezegd, keerde hij in gezelschap van Wickham, die stil en terneergeslagen aan zijne zijde giog, naar het kasteel Evremont terug. Caleb Graham was den detectieve te slim geweest en deze was er de man niet naar om te willen bekennen, dat dit mogelijk kon zijn. Bovendien was hij maar matig ingenomen met het bevel van Mauritz, om de nasporingen naar zijnen vroegeren gevangene te staken, want hij was er vast van overtuigd, dat de misdadiger zich nog ergens in de nabijheid van de Grange moest ophouden, en koesterde de persoonlijke meening, dat voor alles het recht zijnen loop en beleedigd rechtsgevoel van 't volk voldoening moest hebben ; aan beide eischen kon moeilijk voldaan worden, wanneer het den moordenaar van Frans St. John gelukte, aan den wrekenden arm der gerechtigheid te ontsnappen.

Waarschijnlijk voelde Mauritz wel wat er bij den man aan zijne zijde omging, maar hij was te veel vervuld met zijne eigen droeve gedachten om niet blijde te zijn, het gezelschap van den detectieve te kunnen ontloopen en zich in zijn eigen vertrekken te kunnen terugtrekken, waar hij in een gemakkelijken stoel neergevleid, den vrijen loop aan zijn somber gepeins kon laten.

Evenmin als Vera in dien gedenkwaardigen nacht, dacht hij er aan zich ter ruste te begeven en in Morpheus armen voor een oogenblik vergetelheid te zoeken.

Juist was de morgend aangebroken en zonden de eerste zonnestralen hun vriendelijk licht door de reten der gordijnen naar binnen, toen haastig op de deur geklopt werd en terstond daarop de detectieve met verwilderde haren en ontsteld gelaat binnenstormde.

— Wat is er ? zegde Mauritz en sloeg de moede oogen vragend op.

In plaats van te antwoorden trad Wickham aan het venster en trok de gordijnen open. Een ruim panorama strekte zich voor hen uit en aan den horizon teekenden zich de toren en de schouwen van de Grange tegen de klare morgendlucht af ; daarheen wees Wickham met de woorden :

— Zie eens, mijnheer !

In een oogenblik was Mauritz opgesprongen, greep een veldkijker, die naast hem op een tafeltje lag en plaatste dien in de aangeduide richting. Dichte rookzuilen stegen uit de schouwen der Grange en donkere vlammenbundels, die tusschen die rookzuilen opflikkerden, lieten geen twijfel over aan wat daar gebeurde.

— Barmhartige hemel ! riep de jongeling uit, de Grange staat in brand ! Wij moeten er terstond heen. Ik zou wel eens willen weten of de bewoners het onheil reeds ontdekt hebben.

— Ik houd het er zeker voor, dat er op het oogenblik geene bewoners meer op de Grange zijn en het huis verlaten is, antwoordde Wickham droogjes.

Maar St. John hoorde de laatste woorden reeds niet meer ; hij was weggesneld, een zijne bevelen te geven. De kleine brandspuit van het kasteel moest terstond in orde gebracht en het beste paard voor het voertuig gespannen worden. Natuurlijk kon hij niets anders denken of Vera vertoefde nog op de Grange en hij stelde zich ontzettende gebeurlijkheden voor, bij het gevaar dat haar dreigde ; hare veiligheid was zijne eenige gedachte.

Weinige minuten later reed de kleine afrijwagen voor, Mauritz sprong op den bok en greep de eugels, terwijl Wickham achter hem plaats nam en zich heimelijk afvroeg, wat toch het einde van het drama op de Grange, dat nu weer eene nieuwe periode ingetreden scheen, zijn zou. Het was goed dat hij voor geen klein gerucht vervaard was en over eene groote mate van koelbloedigheid beschikte en dat Mauritz met den weg bekend was, anders hadden beiden zeker den hals gebroken en waren zij bij den razenden rit, die hen bliksemsnel naar de Grange voerde, omgekomen, lang vóór zij het doel van hunnen tocht hadden bereikt.

Toen het oude verroeste traliehekken, dat het park van het landhuis scheidde van den straatweg, bereikt was, sprongen beiden van den wagen en bond Maurits het paard aan eenen boom vast, omdat hij het niet te dicht bij het tooneel van den brand, dat zij weldra door de groote oprijlaan bereikten, durfde brengen.

De vlammen hadden reeds het geheele gebouw in hare macht ; in dichte donkere rookwolken gehuld, sloegen zij aan alle kanten uit en lekten als vurige tongen aan buitwerk en vensters en spreidden een ragen van vonken om zich heen, die het omringende hout spoedig met eene dichte, heete asschaag bedekte. Een licht windeke wakkerde het nu nog aan ; de hitte was ondraaglijk op den afstand, waar de beide mannen stonden en het was maar al te duidelijk dat het oude huis eene prooi van het vernielend element worden en geheel verloren gaan zou.

Wickham liep het gansche huis om, terwijl Mauritz van zijnen kant angstige blikken naar de bovenvensters, vooral naar den kant, waar hij wist dat Vera's vertrekken lagen, wierp, vol vrees de geliefde gestalte aan een der brandende vensters te zullen ontdekken, maar nergens was een spoor van een levend wezen te onderscheiden. Het huis scheen uitgestorven.

Toch werd de jongeling nog door eenige veldherders, die op het gezicht der vlammen toegesneld waren, geholpen en eene ladder werd tegen den voorgevel geplaatst, om langs dien weg door een der vensters in de woning te kunnen geraken, maar dikke rookwolken dreven hen terug.

— Ik moet het nogmaals beproeven, riep hij in vertwijfeling uit en was juist op het punt eene tweede poging te wagen, toen Wickham hem de welkome tijding bracht, dat de groote brandspuit uit het naburige stadje op den straatweg aankwam en in weinige minuten de plaats des onheils zou bereikt hebben ; op hetzelfde oogenblik fluisterde een der mannen die hem geholpen hadden om de ladder vast te binden, hem toe :

— Zoekt gij de jonge dame, mijnheer, die hier woonde, die is reeds lang in veiligheid. Ik heb haar zelf met eenen jongeling uit het plantsoen zien komen, toen het dezen morgend licht begon te worden, en al droeg zij haar hoold ook niet zoo voornaam in de hoogte als gewoonlijk, toch was zij goed te herkennen.

Een pak viel Mauritz van het hart ; wel vermoedde hij, dat David Maddox haar geleider moest zijn, maar ou was het geen tijd om te bedenken met wien en waarheen zij gevlucht was. Zij was in veiligheid, en die zekerheid was hem voorloopig voldoende.

De brandspuit was nu voor het huis opgesteld, de gracht bevatte rijkelijk water, maar de poginge n tot blusschen hadden voorloopig maar weinig uitwerking, en hoe allen ook ijverden, leiding van Mauritz hunne krachten ook inspanden, men kon het vuur niet meester worden ; het lot van de Grange was beslist. De rook, door den wind voortgedreven werd al dikker en dikker en balken en zolderingen stortten in.

— Het is eene dwaasheid, nog langer moeite te doen om het huis te redden, zegde een der pompiers, we kunnen alleen ons best doen om de vlammen te beletten de zijgebouwen aan te tasten.

Eindelijk, na bijna bovenmenschelijke inspanning, was het vuur geblusht en staakten de menschen hun werk.

Ook Mauritz, wiens gelaat door den rook pekzwart geworden was, en wiens haren gezengd en kleeren verscheurd waren, was doodelijk uitgeput door het ongewone werk en gaf nu Wickham zijn voornemen te kennen, om naar huis te gaan.

— Dat is best, antwoordde de detectieve, ik volg u later, mijnheer, voorloopig heb ik hier nog een en ander te doen.

Eerst toen St. John vertrokken was, wendde hij zich tot een der pompiers met de vraag :

— En de oorzaak van den brand ? Is hij toevallig of op eene andere manier ontstaan ?

— Op eene andere, luidde het antwoord.

Wickham knikte goedkeurend.

— Dat dacht ik wel, ik ben er begieuwd naar om de puinhoopen eens te onderzoeken, als alles wat afgekoeld is. Ik heb altijd nog hoop daar iets te zullen vinden, dat mij van dienst zal kunnen zijn.

Bij brandde van verlangen om er achter te kunnen komen, hoe Caleb Graham het aangelegd had om den vorigen avond uit de studeerkamer te ontkomen en nu zou zich, naar zijne meening, de gelegenheid wel voordoen om zijne nieuwsgierigheid in alle opzichten te bevredigen.

De avond was reeds gevallen, toen hij naar het kasteel Evremont terugkeerde en terstond zocht hij Mauritz op, die onmiddelijk aan de ernstige uitdrukking van zijn gelaat zag, dat hij gewichtig nieuws mee te deelen had.

— Welnu ? klonk het vragend.

— Nu, mijnheer, ik heb M. Caleb Graham gevonden.

Mauritz werd doodsbleek.

— Levend ? vroeg hij.

— Neen, dood. Ik ontdekte, dat een geheime uitgang uit de studeerkamer naar boven leidde en dat de zoogenaamde beekenkas enkel uit eene deur bestond, die, als men op een verborgen veer drukte, naar binnenschoof en eene opening vrij liet, groot genoeg voor eenen man om zich daarin te verbergen en op die manier is de kerel mij ontsnapt. Ik heb nog zelden zulke veranftige mekanische inrichting gezien.

— Zoo, dus zou Graham gisteren avond het huis zelfs niet verlaten hebben.

— Het schijnt wel van niet.

Hier nam het gelaat van den detectieve eene verlegen uitdrukking aan en zag beschroomd op zijne nagels ; na een oogenblik nagedacht te hebben, vervolgde de man :

— Eigenlijk geloof ik, dat wij nog in lange niet achter het fijne van de zaak zijn, want er zijn feiten openbaar geworden, die niet met elkaar te rijmen zijn. Ik kan er zelf niet uit wijs worden.

— Waaruit kunt ge niet wijs worden ?

— Dat zal ik u eens verteilen, mijnheer, Tusschen de studeerkamer en het vertrek, dat men meende dat daar, vlak boven lag, bevindt zich nog een klein, nauwelijks vijf voet hoog kamerken, waarvan niemand het bestaan zou kunnen vermoeden. Dit kamerken diende blijkbaar om er allerlei voorraad te kunnen bewaren en daarin heb ik het lijk van den ouden man gevonden.

— Zoo ! hij zou dus levend verbrand zijn ?

— Dat geloof ik wel en anders moet hij door den rook gestikt zijn.

— Welk een vreeselijk uiteinde !

(Wordt voortgezet.